בקמייתא דפסול דהוה אמינא דהאי הוא דכי איכתיב לשם רחל לא הדר איכתיב לשם לאה אבל סופרים להתלמד עשויים הכי נמי דכשר דהכי אמרינן בפ"ק דעירובין (דף יג.) דאע"ג דאין מגילתה כשרה להשקות בה סוטה אחרת תורה אע"ג דלהתלמד עבידא הכי נמי דמומקצ"ל דלהתלמד דהכא לא משיב לשמה כמו להתלמד דספר תורה דסופרים העשויים להתלמד אין כותבין כלל לשם הכשר דגט אבל ס"ת כותב בשמם לכל מה שצריך לעשות בו ומיהו אפ"ה כריתות של ס"ת אין כשר לגרש בו כדפירשנו לעיל (דף כ.) אי נמי י"ל דמ"מ שייך למתני יתר מיכן כיון שיש סברא אחת בסופרים מקרין לפסול טפי מבגמלך וא"ת בהכותב טופסי גיטין[2] ה"ל נמי למתני יתר על כן דהא מכל הני לא מצי למידק בריש זבחים (דף ב:) דסתמא פסול דלאו לשמה קאי אלא מהיא דהכותב טופסי גיטין לחודא וי"ל דהיא בצא דטופסי גיטין לא תנא כלל לאשמועינן דסתמא פסול אלא לאשמועינן דשרו רבנן לסופר לכתוב הטופס מפני התקנה: **לאיזו** שארצה אגרש בו פסול.

בגמרא מפרש משום דאין בריה ואומר ר"י דאפי' מאן דסבר בעלמא יש בריה הכא מודה משום דוכתב לה לשמה משמע שיהא מצורר בשעת כתיבה וכן משמע בגמרא דקאמר מי איתמר בהא בהא קאמר ר' יוחנן דאין בריה משום דבעינן לה לשמה משמע אע"ג דבעלמא יש בריה הכא פסול משום דכתיב וכתב לה: **בעדי** מסירה ור' אלעזר היא. אבל לר' מאיר בעינן שיהא מוכח מתוך התמימה שנכתב לשם זה האיש ואשה זו ולא מהני עדי מסירה והיא דהמגרש (לקמן פו:) שיש ששלחו ב' גיטין ושמותיהן שוין (ז) נותן שייהס לזו ושייהס לזו וקאמר ר' ירמיה בגמרא הא דלא כר' אלעזר משמע דכר' מאיר ניחא התם מיירי כדפרש"י לעיל כשכתבו דורות או סימן או כהן שיכר מתוך התמימה ועדי מסירה אין מכירין באמותיהן או בסימן הכתוב וא"ת למאן דחייש לקמן בפרקין (דף מז.) לשני שוריו ולשני יוסף בן שמעון אע"ג דלא הוחזקו א"כ לר"מ יפסלו כל הגיטין דלא משכחת מו שום גט שיהא מוכח מתוכו ואומר ר"י דדוקא בגט הנמצא הוא דחייש שמא מאחר נפל אבל אבל חשיב שפיר מוכח מתוכו כיון דלא הוחזקו אלא שוריו א' ויוסף בן שמעון אחד ואם תאמר דתנן בפרק גט פשוט (ג"ב דף קמו:) כותבין גט לאיש אע"פ שאין אשתו עמו ופריך בגמרא וליחוש לשני יוסף בן שמעון הדרים בעיר אחת דלמא ממטי לה גיטא לאיתתיה דהאיך ומשני הכי אמר רב שני יוסף בן שמעון הדרים בעיר אחת אין מגרשין אלא זה בפני זה והשתא היכי מיירי אי בלא הוחזקו הא מסקינן לקמן דלא חיישינן ואי בהוחזקו א"כ לר"מ אפי' זה בפני זה אין מגרשין עד שיכתבו כהן או דורות או שום סימן ואז ליכא למיחש למידי ואי לר' אלעזר הא עדי מסירה ידעי שפיר אם זו היא אשתו או לאו כדאמר הכא ואומר ר"י דאין עדי מסירה מדקדקים לראות אם זו אשתו כיון שמכירים שמו ושמה וכתוב בגט שמו ושמה ולא חייש' שמא יתנו לאשת חבירו ששמו ושמה כשמה וגם לא מסקי אדעתייהו להכחין אם יש יוסף בן שמעון אחר בעיר וכשבאה לב"ד להתירה להנשא מעידים עדי מסירה בפני ב"ד שראו שבעלה נתן לה גט אע"פ שלא דקדקו אם היא אשתו ולהכי פריך ניחוש דלמא ממטי לה גיטא לאיתתיה דהאי דאפילו אין יודעין הכותבין אם הוחזקו אין להם לכתוב דזימנין דהוחזקו ולא ידעי ומשני שני יוסף כו' אין מגרשין אלא זה בפני זה וכשבאה לבית דין להתירה שיילי ב"ד לעדי מסירה אם היו שם שני יוסף בן שמעון ולא רצה לתרץ דאין מגרשין אלא א"כ מכירין עדיס שזו היא אשתו דאין זו תקנה טובה דאם כן בטורח ימצאו עדי מסירה:

[2] איתר מיכן היו לו שתי נשים ושמותיהן שוות כתב לגרש את הגדולה לא יגרש בו את הקטנה [3] יתר מיכן אמר ללבלר כתוב לאיזו שארצה אגרש פסול לגרש בו: **גמ'** כתב לגרש את אשתו ונמלך וכו' ואלא רישא במאי אמר רב פפא [3] בסופרין העשויין להתלמד עסקינן אמר רב אשי דיקא נמי דקתני סופרין מקרין ולא קתני סופרין קוראין ש"מ מאי יתר מיכן תנא דבי ר' ישמעאל לא זה שנכתב שלא לשום גירושין אלא אף זה שנכתב לשום גירושין פסול ולא זה שנכתב שלא לשום גירושין דידיה אלא אף זה שנכתב לשום גירושין דידיה פסול ולא זה שלא נכתב לשום גירושין הא אלא אף זה שנכתב לשום גירושין הא פסול מאי טעמא אי כתב ונתן ספר כריתות בידה הוה אמינא למעוטי האיך קמא דלא עביד לשום כריתות אבל כתב לגרש את אשתו ונמלך דעביד לשום כריתות אימא כשר כתב רחמנא [1] וכתב אי כתב רחמנא וכתב הוה אמינא למעוטי האי דלא איהו קא כתיב לה אבל יש לו שתי נשים דאיהו קא כתיב לה אימא כשר כתב רחמנא [1] לה [3] לשמה וסיפא למה לי הא קא משמע לן [7] דאין בריה: כתב לגרש את הגדולה לא יגרש בו את הקטנה: קטנה הוא דלא מצי מגרש ביה הא גדולה מצי מגרש ביה אמר [8] רבא זאת אומרת שני יוסף בן שמעון הדרין בעיר אחת [9] מוציאין שטר חוב על אחרים א"ל אביי אלא מעתה רישא דקתני שמי כשמך פסול לגרש בו שני הוא דלא מצי מגרש ביה הא ראשון מצי מגרש ביה והא אמרינן [10] ולא אחר יכול להוציא עליהן שטר חוב אלא מאי אית לך למימר בעדי מסירה ור' אלעזר היא הכא נמי בעדי מסירה [11] ור' אלעזר היא אמר רב כולן פוסלין בכהונה חוץ מן הראשון ושמואל אמר אף ראשון נמי פוסל ואוזדא שמואל לטעמיה דאמר שמואל כל מקום ששנו חכמים גט פסול פסול ופוסל חליצה פסולה פסולה ופוסלתה מן האחין במערבא אמרי משמיה דר' אלעזר ושמואל ולילה פסולות ופוסלות

קטן

גדולה וקטנה לאו דוקא: **לאיזו שארצה אגרש פסול לגרש בו.** דאין בריה דלא אמרינן הוברר הדבר דבשעת כתיבה היה דעתו לזו והרי נכתב לשמה: **גמ' אלא רישא.** דתני אים פלוני גירש פלונית כו': **במאי.** אי לאו הכי דאותו פלוני כתב לגרש את אשתו ונמלך: **להתלמד.** לכתוב גיטין: **מקרין.** הגדולים מקריס לתלמידיהם כך וכך כשיבא גט לפניך כתבהו והזכירו שם אינש בעלמא אלמא בתלמידים עסקינן: **לא זה שלא נכתב לשם שום גירושין.** אלא להתלמד: **אלא אף זה שנכתב לשם גירושין.** גמורין ונמלך פסול: **ולא זה בלבד שנכתב שלא לשם גירושין.** של אדם זה פסול אלא אף זה דהיו לו שתי נשים שנכתב לשם גירושין דהאי גברא פסול הואיל ונכתב שלא לשם גירושין של זו: **וסיפא.** מאי קמ"ל הא אשמעינן כבר דגירושין דידיה ודידה בעינן: **דאין בריה.** דלא תימא הוברר דבשעת כתיבה נמי דעתיה אהא ואיכא גירושין דידיה ודידה: **הא גדולה מצי מגרש.** וכי מפקא ליה לא חיישינן לאיסור אשת איש למימר שמא לא לזו ניתן אלא לאחרתה ונפל מידה ומצאתו זו דהואיל ונקיטא ליה לגיטא בידה בדידה מחזקינן לה: **מוציאין שטר חוב.** אחד מהן שהוציא שטר חוב על אחרים אין הלוה יכול לומר לא ממך לויתי אלא מפלוני ששמו כשמך וממנו נפל ולאו בעל דבריס דידי את אלא כיון דהאי תפיס לשטרא גבי ביה: **רישא דקתני כתב לגרש כו'.** שאף שמות הבעלים שוין תידוק נמי הא לאשון שנכתב לשמו מגרש ביה וכי מפקא ליה לא אמרינן משום חומרא דאשת איש שמא לא בעלה של זו כתבו אלא האחר: **הא אמרינן.** במתני' דגט פשוט בב"ב (דף קנב.) שני יוסף בן שמעון שהיו בעיר אחת אין יכולין להוציא שטר חוב זה על זה ולא אחר יכול להוציא עליהן שטר חוב דאחר ליה לא אי לויתי ממך אלא חברי ליה ממך ומסר לך שטר זה דאע"ג דפליגי תנאי התם במוציאין שטר חוב על אחרים ולא חיישינן [6] לנפילה מודו דאין אחרים מוציאין עליהן כדפרישית הכא נמי לימא לא בעלה כתבו אלא יוסף בן שמעון אחר כתבו לאשתו ונמלך ולא גירשה והשליכו לאיבוד מדעת ולקחתו זו שהיא רוצה להתגרש: **בעדי מסירה.** שמכירים את שניהם ומעידין שראו שזה מסר לזו אבל בעדי חתימה לא כדאמרינן שמא נמלך זה שכתבו

ותתמו ולא גרש את אשתו ומסרו לזו אשת חבירו: **הכא נמי בעדי מסירה.** וליכא למיחש שמא לאחרתה נמסר אבל בעדי חתימה לעולם אימא לך דחיישינן שמא את חברתה גירש וחיישינן לנפילה. וגבי שטרי חוב נמי אין יכולין להוציא שטר חוב על אחרים דחיישינן לנפילה: **כולן.** כל הגיטין הסמוכין במשנתנו אע"פ שפסולין לגרש להתירן ליגשא: **פוסלין.** הן אותה מן הכהונה אם בעלה כהן נפסלה עליו משום גרושה: **חוץ מן הראשון.** אלא נכתב לשם גירושין כלל אבל הנך בתראי פסלי דרים הגט פוסל בכהונה דתניא בפרק בתרא (לקמן דף פב:) האומר לאשתו הרי את מגורשת ממני ואי את מותרת לכל אדם פסלה מן הכהונה שנאמר ואשה גרושה מאישה [4] אפילו לא נתגרשה אלא מאישה ולאחרים לא הותרה פסולה לכהונה: **אפילו ראשון.** דריש גט הוה: **חליצה פסולה ופוסלתה.** כל מקום ששנינו ביבמות חליצה פסולה פסולה להתירה לשוק אבל פוסלת היא אותה מן האחין שלא תתייבם עוד דקמו עלה ביבום שלא בנה שוב לא יבנה דלא כתיב אשר לא בנה את בית אחיו אלא אשר לא יבנה (דברים כה) כיון שחלץ שוב לא יבנה: **שמאל.** חלצה בשמאל אמרינן ביבמות (דף קד.) פסולה וכן חלצה בלילה פסולה: **ופוסלת.** דשם חליצה עלה אלא שלא נעשית בהכשירה דיליף רגל רגל ממצורע דכתיב ימנית [5] ולילה נמי נפקא לן התם:

[1] זכמיס ג.], [2] [שם ב:], [3] [לעיל כ: וש"נ], [4] [עירובין לו: וש"נ], [5] [יתכן להיות רבה עי' תוס' יבמות קנז. ד"ה מאי אמרמן], [6] [נ"ב קעב.], [7] [לעיל ע: וש"נ], [8] לנפילה מיד מודו כל"ל רש"ל, [9] [ויקרא כח], [10] [ויקרא יד], [11] [לקמן כו.].

תורה אור השלם

1. כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבְעָלָהּ וְהָיָה אִם לֹא תִמְצָא חֵן בְּעֵינָיו כִּי מָצָא בָהּ עֶרְוַת דָּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ:

דברים כד א

הגהות הב"ח

(ז) תוס' ד"ה בעדי וכו' ושמותיהן שוין ונתערבו נוסח:

מוסף רש"י

ולא אחר יכול להוציא עליהן שטר חוב. על אחד מהם, דכל חד מני מדמי ליה אלא מכירו, אלא אם כן יש עדים בדבר שמעידין זה לזה מזה, אבל מן הטטר אין יכולין להניח לאיש (רשב"ם ב"ב קעב.).

עין משפט נר מצוה

ג א מיי' פ"ג מהלכות גירושין הלכה ג סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קלא סעיף ג:

ד ב מיי' שם הלכה ד טור ש"ע שם סעיף ד:

ה ג מיי' שם הלכה ח טור ש"ע שם סעיף ח:

ו ד ה מיי' פכ"ד מהל' מלוה ולוה הל' ח סמג עשין לד טוש"ע מ"מ סי' מט סעיף ז:

ז ו מיי' פ"ד מהל' יבום הל' עז ח סמג עשין כב טוש"ע אה"ע סימן קסט סעיף כה:

תוספות רי"ד

מצאו בן עירו ואמר לו שמי כשמך ושם אשתי כשם אשתך פסול מלגרש בו: יתר מיכן היו לו שתי נשים ושמותיהן שוין כתב לגרש את הגדולה לא יגרש בו את הקטנה יתר מיכן אמר ללבלר כתוב איזה שארצה אגרש פסול מלגר' בו. קול סופרים פי' כותבי גיטין. יותר מיכן בגמ' מפרש מאי יתרא דכולהו: ונמלך. חזר מלגרש בו גדולה וקטנה לאו דוקא לאיזו שארצה אגרש פסול מלגרש בו דאין בריה דלא אמרי' הוברר הדבר שמשעת כתיבה היה דעתו לזו והרי דעתו לשמה: ואלא רישא במאי אמר רב פפא בסופרים העומדים להתלמד עסקינן דיקא נמי דקתני סופרים מקרין ולא קתני סופרים קורין ש"מ: מאי יותר על כן תנא דבי ר' ישמעאל לא זה שלא נכתב לשם גירושין אלא אפילו נכתב לשם גירושין. ולא זה שנכתב שלא לשם גירושין דידיה אלא אפילו זה שנכתב לשם גירושין דידיה פסול ולא זה שלא נכתב לשם גירושין הא אלא אף זה שנכתב לשם גירושין הא פסול וסיפא הא קמ"ל דאין בריה: אמר רב כולן פוסלין בכהונה חוץ מן הראשון ושמואל אמר אף הראשון נמי פוסל:

מסורת הש"ס

[1] [לעיל כ: וש"נ], [2] [לעיל ע: וש"נ], [3] [יתכן להיות רבה עי' תוס' יבמות קנז. ד"ה מאי אמרמן], [4] [ויקרא כח], [5] [לקמן כו.].

קטן ואנפיליא. קילנו"ן של בגד לאו חליצה כלל דאיש ועבל כתובים כפרשה ואם לא יחפוץ האיש וגו' [1]: **חוץ מן האחרון.** דלמומרא אמרינן יש ברירה ופסולה לכהונה אבל אינך טולהו אפי' ריש הגט אין בהם ולא דמו למגורשת מאישה ולא התירה לכל אדם דהיינו להוא מילתא מיהא לשמו ולשמה נכתב: **אפילו אחרון אינו פוסל.** דאין ברירה: **לקוחות הן.** דאין ברירה דאיכא לאיתם חלק שנטל זה היה ראוי לאחיו והחליפו והיינו לקיחה וחוזר ביובל בתחילתו משום מצות יובל והדר שקליה כדמעיקרא: **דלחומרא.** מחזירין חומרא היא ואי נמי הוה מספקא ליה אזיל לחומרא אבל אינו פוסל קולא הוא ואי לאו דפשיטא דאין ברירה לא אזיל לקולא: **אי נמי כתחילה.** כשם שמתחילה היתה בלא חלוקה לאיש אחד כך יחזור ביובל לאיש אחד וטעמא לאו משום דאין ברירה הוא: **לאיזו שהגיע בפסח תחילה.** יהא הגט לשמה ושמותיהם היו שוין: **מסו.** יש ברירה או אין ברירה: **על מי שיעלה מכס.** יהא נמנה עליו ואני מקנה לו חלקו בשעת שחיטה: **כיון שנכנס ראשון.** לאחר שחיטה לאשו ורובו: **וכה בחלקו.** דאמרינן יש ברירה דמשעת שחיטה היה זה ראוי לכך ונשחט פסח זה עליו ומזכה את אחיו עמו לימות בחלקו ולקמיה מוקי לה שפיר: **אמר רבי יוחנן בדי לזרון במלוח.** אינהו המנה את כולן עליו משעת שחיטה והא דקאמר על מי שיעלה לאשון לזרזינהו אמא כלומר נראה איזה הוא לאשון ולא הודיעם מה בלבו: **שפיר.** משום הכי מזכה את אחיו עמו: **נמנין.** הרוצה לימנות: **ומושכין את ידיכן.** מי שהיה נמנה ורוצה לימשך ולהמנות על אחר מושך ידיו הימנו: **עד שישחט.** אבל לאחר שחיטה לא נמנין ולא נמשכין דכתיב ואם ימעט הבית [2] אם באו להמעט ולהמשך ממנו מהיות משה בחיותו של שה יתמעטו: **פנים נמי הכי.** דלא נתכוין אלא לזרון ומיהו כולהו אמנינהו: **וכנים שפנים.** ולא קתני ונמצאו בנות זוכות בפסח וכנים לא זכו: **אמר אביי קבעי מיניה.** אתמוהי מתמה אביי ברב יהודה ורב אושעיא קבעי מייניה לאיזו שאלא בשפח תחילה דתלה [3] (זה) המתנה בדעת אחרים וקפשיט ליה לאיזו שאלה דהיינו תולה בדעת עצמו דילמא תולה בדעת עצמו לית לן ברירה דמדאתני ברישא גילה בדעתו שהיה פוסח על שתי סעיפים וליכא למימר הודרר דמעיקרא דעתיה להאי אבל זה שתלה באחרים גמר בדעתיה מעיקרא לאיזו שתלה: **מכין הכותים.** קודם גזירה ואין לו כלי להפרים תרומות ומעשרות בהן והוא צריך לשתות. וכותים גירי אמת חשיב להו ואין אדם יכול נפקעת מקדושתה על ידיהם והן חשודין על המעשרות ועל התרומה ולא כעמי הארץ שרובן מעשרין ותולין מפרישין תרומה אבל כותים חשודין על הכל והלוקח מהן צריך לעשר ולאי: **שני לוגין.** מתוך מאה: **הרי הן תרומה.** בתוכו: ומיחל

קטן ואנפיליא פסולות ואין פוסלות. ולא"ת שמואל ובני מערבא דאמרי פליגי בקטן הא פלוגתא דר"מ ורבנן בסוף האשה רבה (יבמות דף לו.) דתניא עשו ביאת בן ט' כמאמר בגדול ור"מ אומר עשו חליצת בן ט' כגט בגדול אבל לרבנן ביאה אין חליצה לא ובפרק מצות חליצה (שם דף קה:) אמתניתין דהמולצת מן הקטן חליצתה פסולה אמר [4] שמואל זו דברי רבי מאיר אבל חכמים אומרים אין חליצת קטן כלום ואומר ר"י דהכא פליגי בלשון המשנה דשמואל משמע ליה הלשון חליצתה פסולה ופוסלת ואתיא מתניתין כרבי מאיר ולא משום דס"ל כר"מ ובני מערבא משמע להו שפיר פסולה ואינה פוסלת ואתיא כרבנן: **ואי אשמעינן שדה משום דלחומרא.** ואם תאמר לקולא נמי שמעינן ליה דאין ברירה בפרק בתרא דבכורות (דף ט:) גבי מעשר בהמה דקאמר אפילו חלקו היורשין תשעה כנגד תשעה עשרה כנגד עשרה אין אומרים זהו חלקו המגיעו וי"ל דמ"מ לא שמעינן גט מינה כדאמר התם דאי אתמר בהא בהא קאמר רבי יוחנן דאין ברירה משום דבעינן [5] לה לשמה אבל התם מכר הוא דאמר רחמנא ליהדר ביובל אבל ירושה ומתנה לא ואי אשמעינן שדה משום דלחומרא אי נמי כתחילה אבל הכא אימא לא צריכא: בעא מיניה רב הושעיא מרב יהודה אמר ללבלר כתוב לאיזו שתצא בפתח תחילה מהו אמר ליה תניתוה יתר מיכן אמר ללבלר כתוב לאיזו שארצה אגרש פסול לגרש בו [6] אלמא אין ברירה איתיביה [7] האומר לבניו הריני שוחט את הפסח על מי שיעלה מכס ראשון לירושלים כיון שנכנס ראשון ראשו ורובו זכה בחלקו ומזכה את אחיו עמו אמר ליה הושעיא ברי מה ענין פסחים אצל גיטין הא אתמר עלה א"ר יוחנן כדי לזרון במצות דיקא נמי דקתני כיון שנכנס ראשון ראשו ורובו זכה בחלקו ומזכה את אחיו עמו אי אמרת בשלמא דאמנינהו מעיקרא שפיר אלא אי אמרת דלא אמנינהו לאחר שחיטה מי קמיתמנו והתנן [8] נמנין [9] ומושכין ידיהן ממנו עד שישחט [10] תניא נמי הכי מעשה וקדמו בנות לבנים ונמצאו בנות זריזות ובנים שפלים אמר אביי קא בעי מיניה תולה בדעת אחרים וקא פשיט ליה תולה בדעת עצמו והדר מותיב ליה תולה בדעת אחרים אמר רבא מאי קושיא דלמא דמאן דאית ליה ברירה לא שנא תולה בדעת עצמו ולא שנא תולה בדעת אחרים אית ליה ברירה ומאן דלית ליה ברירה לא שנא תולה בדעת עצמו ולא שנא תולה בדעת אחרים לית ליה ברירה א"ל רב משרשיא לרבא והא רבי יהודה דתולה בדעת עצמו לית ליה ברירה ותולה בדעת אחרים אית ליה ברירה תולה בדעת עצמו לית ליה ברירה דתניא [11] הלוקח יין מבין הכותים אומר שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה עשרה מעשר ראשון תשעה מעשר שני ומיחל

דכשהסיר שני לוגין לתרומה גדולה פשו לה מאה נכי תרתי ויש מפרשים דאין המעשר מתמעט משום תרומה גדולה כיון דחטה אחת פוטרת את הכרי: **שני** לוגין שאני עתיד להפריש. כותים אפילו תרומה גדולה לא מפרשי דאף ע"ג דבפרק שלשה שאכלו (ברכות דף מז:) אמר הני כותאי עשורי מעשרי כראוי דבמאי דכתיב באורייתא מיהר זהירי ה"מ כשעושין לאכול לעצמן ואפי' מעשר ראשון מפרשין אבל למכור אין מפרשין כלל דלא קפדי אלפני עור אע"ג דאין חשודין על גזל לא חשיב להו גזל דהוי ממון שאין לו תובעים דהא עמי הארץ נמי לא נחשדו על הגזל ונחשדו על המעשר ועוד דכל זמן שלא הופרש אינו דומה להו גזל שעדיין לא נתחייב ליתן לכהן ולוי ועוד סומכין כותים אהא דדרשינן בב"מ (דף פח:) ואכלת ולא מוכר: ומיחל

כמאי פליגי בקטן הא פלוגתא דר"מ ורבנן בסוף האשה רבה (יבמות דף לו.) דתניא עשו ביאת בן ט' כמאמר בגדול ור"מ אומר עשו חליצת בן ט' כגט בגדול אבל לרבנן ביאה אין חליצה לא

מוסף רש"י

האחים שחלקו לקוחות הן ומחזירין זה לזה ביובל. ולא אמרינן הוכיר הדבר שזה מנה המגיע לכל אחד, וירושה לא קאמר דמיהדר, אלא אמרינן חלקו של זה היה ראוי לזה והחליפו והרי הוא כמקח ומחכין ומחליפין ביובל (ב"ק סט: וכעי"ז ביצה לז:) ומחזרין ומולקין (בכורות נב:). **על מי שיעלה מכס ראשון.** משמע שאינו ממנה עליו אלא כראשון (פסחים פט:). **ומזכה את אחיו עמו.** בגמרא מפרש היכי מתמני, ומתרץ דאמנינהו אבוהון מעיקרא והכי לזרון קאמר, שיהדר כל אחד להיות ראשון ויהיה הוא ראשון לאחיו שיחנו על ידו וכן הודיעם (פסחים פט:). נמנין. על הפסח מי שרוצה לימנות, ומושך ידיו ממנו מי שרוצה לימשך, עד שישחט (יומא חט:) הכא לנמנות עליו ימנה והרוצה למשוך ידיו ממנו, שכבר נמנה עליו, ומושך (פסחים ט:). **הלוקח יין מבין הכותים.** בעבר שבת בין השמשות כדתניא בתוספתא (דמאי פ"ו) וקדש עליו היום ואין לו מה לשתות בשבת ואין לו פנאי להפרים (ב"ק סט:) או אין עמו כלים שיכולים להפרים לתוכן תרומה ומעשר (סוכה כג:) ופסח כותים לא מפרשי תרומה (ערובין לז:) ואשמעינן הכי לכותים חשידי אתרומה דקתני שני לוגין שאני עתיד להפרים כו' (חולין יד.). הרי הן תרומה. גדולה, ואחר כך עושה ממה שנשאר מאה מדות, מפרש עשרה למעשר ראשון ונשתייר תשעים מדות ומפרש מהן תשעה למעשר שני (מעילה כב.).

עין משפט נר מצוה

ח א מי' פ"ג מהלכות גירושין הל' ל ב ג ד ופ"ו שם ה"ל סמג עשין נא ולאחין קכג טור ש"ע אה"ע מ' קז סעיף ג: **ט** ב מי' פי"ל מהלכות שמטה ויובל הל' כ: **י** ג מי' פ"ג מהלכות גירושין הל' ד טוש"ע אה"ע מ' קלא סעי' ד: **יא** ד מי' פ"ג מהלכות קרבן פסח הל' יד:

לעזי רש"י

קלצו"ן. נעלי בד.

תוספות רי"ד

וזעירי אמר כולן אינן פוסלין חוץ מן האחרון ור' יוחנן אמר אפילו אחרון נמי אינו פוסל אישתכח השתא דבראשון כ"ע לא פליגי דלא פוסל חוץ משמואל דאמר ראשון נמי פוסל ובטל במיעוטו והלכה כרבים וכ"ש דרב פליג עילויה וקי"ל הלכה כרב באיסורי ובאחרון כ"ע לא פליגי דפוסל חוץ מר' יוחנן דאמר אינו פוסל ובטל במיעוטו דהיכי אמרינן אין ברירה הני מילי לקולא להתירה לעולם אבל לחומרא לאוסרה לכהונה אמרינן יש ברירה. ובאמצעיתא רב ושמואל אמרי פוסלין וזעירי ורב אסי ור' יוחנן אמרי דאין פוסלין וקי"ל כל רב ושמואל ור' יוחנן הלכ' כר' יוחנן וכ"ש הכא דקיימי זעירי ור' אסי כותיה נמצא שכולן אינן פוסלים בכהונה חוץ מן האחרון. ומתני' ר' אלעזר היא דבעיא כתיבה לשמה:

ומיחל. פי׳ בקונטרס מחלל בדבורא בעלמא על המעות ושותה בלא הפרשה ואין נראה דדוקא גבי דמאי קתני בהך משנה בסיפא ומחלל על המעות לפי שקבע לו מקום דקתני התם מעשר שני בלפונו או בדרומו דהוי כמו הפרשה דבע״ם בהש״מ אייר כדאמרי׳ בתוספתא (דדמאי פ״מ) ד)(דקתני וקדש עליו היום) ולכך בדמאי יכול לקבוע לו מקום דספק חשבה מעשרים את הדמאי אבל בכותים הוי ודאי ולכך לא קתני גבי כותים מעשר שני בלפונו או בדרומו ולא קתני נמי ומחלל על המעות כדקתני גבי דמאי אלא מיחל פי׳ מתחיל או כמו שפי׳ ר״ת דמיחל כמו מיהל בה״א פירוש מערב במים ומוזג כמו סבאך מהול במים (ישעיה א) ואחר שבת יפרישו מעשר ראשון ושני כדקתני בתוספתא עשרה הבאים אחריהם תשעה הבאים אחריהם דכיון שאינו יכול לקבוע לו מקום אם היה שותה בלא הפרשה הוה שותה טובל למפרע: **דברי** ר״מ. משמע דאית ליה לר׳ מאיר בריה ולרבי יהודה נמי קאמר רבא במסקנא דאית ליה בריה והכא אסר משום דחייש לבקיעת הנוד ואילו בפרק יש נכור (בכורות דף מח.) גבי נתנו עד שלא חלקו מוקי רבא דר״מ ורבי יהודה כרב אסי דאמר האחין שחלקו מחצה ומחצה לקוחות אלמא מספקא להו ויש לחלק בין הכא שמבדר דבריו ומתנה בפירוש ואומר שאני עתיד להפרים להיות דאחין שחלקו שאינו מבדר כלום ובמרובה (ב״ק דף סט:) דפריך דרבי יוחנן אדר׳ יוחנן דבהיות דכל המתלקט אית ליה בריה וגבי אחין שחלקו שמעינן דלית ליה בריה וחזר בו הש״ס מתוך קושיא זו הוה מצי לחלק כדפירשנו אלא דניחא ליה למימר לעולם כל הנלקט כדקתני במתני׳ וניחא ליה למימר לעולם לא תיפוך ועוד דאי הוה משני הכי אכתי הוה קשיא ליה אידך דרבי יוחנן דאמר לעיל אף אחרון אינו פוסל ולעיל ודאי כי מצריך מרי מילי דרבי יוחנן הוה מצי למימר דלריבי דמהניא דלקוחות הן לא הוה שמעינן דאף אחרון אינו פוסל מטעם דפרישות ובהא טעמא מיתרצה נמי שמואל דאשמואל דבפרק מי שאחזו (לקמן דף עה:) אתקין שמואל בגיטא דשביב מרע אם ה)מתי יהא גט אם לא מתי לא יהא גט ולכי מיית הוי גיטא בריה ובסוף ביצה (דף לז:) גבי שנים שלקחו חבית ובהמה בשותפות אמר שמואל דחבית נמי אסורה: **רבי** יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון אוסרין. משמע דרבי יוסי לית ליה בריה וכן בפרק בכל מערבין (עירובין דף לז:) גבי מעשר שני שיש לי בביתי יהא מחולל על סלע שתעלה בידי מן הכים דא״ר יוסי לא חילל וקשה דתנן במי שאחזו (לקמן דף עג.) גבי מה היא באותן הימים רבי יוסי אומר מגורשת ואינה מגורשת ולכי מיית הוי גיטא אלמא יש בריה כדדייק בסמוך ולמאן דמחלק בין תולה בדעת עצמו לתולה בדעת אחרים ניחא אבל למאן דלא מחלק קשיא וי״ל דהתם בגיטין עומד הדבר להתברר בודאי בהכי או יחיה או ימות אבל הכא יכול להיות שלא יבא לידי הפרשה לעולם או לא יעלה סלע מן הכים והשתא נמי אתי שפיר דשמואל דאשמואל תימה למאי דס״ד דרבי יהודה לית ליה בריה א״כ סבר כרבי יוחנן דאמר האחין שחלקו לקוחות הן ומחזירין זה לזה ביובל א״כ לא משכחת דמייתי ביכורים אלא חד בר חד עד יהושע בן נון דאין להן אלא קנין פירות ור׳ יהודה אית ליה בהחובל (ב״ק דף נ.) ואם כקנין הגוף דמי גבי דין יום או יומים ולרבי יוסי נמי קשיא דהכא סבר דאין בריה ובהחובל מספקא ליה אי קנין פירות כקנין הגוף דמי או לאו גבי דין יום או יומים וכה״ג דייק הש״ס בסוף השולח (לקמן דף מח.) ותירץ רבינו יצחק דמדין יום או יומים אין ללמוד בעלמא דשאני התם דכתיבי קראי כספו ותחתיו ולהכי לא מייתי לה בהשולח כי מייתי הכא דשדה אחוזה ועוד אומר רבינו יצחק דדוקא ר׳ יוחנן אית ליה דמחזירין זה לזה ביובל אבל שאר אמוראי סברי אע״ג דלקוחות הן אין מחזירין דגזירת הכתוב היא דאין מחזירין דלענין זה אינם לקוחות ור׳ יוחנן דסבר מחזירין יפרש טעמו [דרבי יהודה] משום בקיעת הנוד כדמסיק במרובה (ב״ק דף סט.) דלר׳ יוחנן אית ליה לרבי יהודה בריה ומתוך ההיא גופא דאחין שחלקו לקוחות הן ומחזירין זה לזה ביובל אחר בו מסברא דאשונה: **מה היא באותן הימים.** פי׳ בקונטרס דקאי אריש דתנן במי שאחזו (לקמן דף עב.) הרי זה גיטך מהיום אם מתי מחולי זה הרי זה גט אם מת וקאמר מה היא כל ימי החולי וקשה דהתם (דף עג:) פריך עלה בגמ׳ ולכי מיית הוי גיטא והא אין גט לאחר מיתה ומאי קושיא אי קאי אמהיום א״כ אל גט מחייס ושם פי׳ בקונטרס דלא קאי אמהיום אלא מילתא באפיה נפשה היא וי״ל דלעולם קאי אמהיום והכי פריך כיון דאמר שהיא כאשת איש אם כן לא אל הגט מחייס אלא לאחר מיתה אם כן לכי מיית היכי הוי גט הא אין גט לאחר מיתה ומשני באומר מעת שאני בעולם פי׳ מה שאמר מהיום ° היינו שיחול הגט שעה אחת קודם מיתתו ולאו דוקא מהיום ממש קאמר אלא כלומר מהיום שאני בעולם דכיון שתולה הדבר במיתתו אינו חושש רק שיחול הגט מחייס וכן משמע בתוספתא דקתני זה גיטך מהיום הימים שבינתים זכאי במלאיתה ובמעשה ידיה כו׳ משמע אע״ג דאמר מהיום לא מהיום ממש קאמר: **ולכי** מיית הוי **גיטא אלמא** יש בריה. פי׳ בקונטרס אע״ג דתנאי אית לרבי בריה כיון דאין בידו ובשעת התנאי ספק הוא והתנאי מתקיים מאליו ואי לאו משום בריה לא הוי גט ולא דמי לשאר תנאים שבידו לקיימם ולעשות ולקיימם ומיהו הכא על כרחך אי אפשר אלא מטעם בריה כיון דמוקי לה במי שאחזו (לקמן דף עג:) נאומר מעת שאני בעולם פי׳ שעה אחת קודם מיתתו ואותה שעה שהגט חל אינה מבוררת וידוע ולרבי בריה ומ״מ כדברי רש״י כן הוא אפי׳ בתנאי לרבי בריה דהריני בועליך על מנת שיהא אבא לקמן בריה והא דאמר בפרק בכל מערבין (עירובין דף לז:) הרי זו תרומה על זו אם ירדו גשמים היום כו׳ הכי נמי דלא הוי תרומה היינו למאן דאית ליה בריה קאמר תימה דבפרק בכל מערבין (שם דף לז:) אמר רב ניחא למתני׳ מקמי אין ופריך אדרבה ניחא לאין מקמי מתני׳ ומשני לא סלקא דעתך דשמעינן ליה לר׳ יהודה דלית ליה בריה דתנן הלוקח כו׳ והשתא אכתי ניחא לדאין ולההיא דהלוקח מקמי מתני׳ דעירובין ומתני׳ דמי שאחזו דמייתי הכא ומקמי בריתא דמרובה (ב״ק דף סט.) דקאמר ר׳ יהודה שחרית אומר בעל הבית כל מה שילקטו כו׳ דבכל הני אית ליה לר׳ יהודה בריה וי״ל דרב מחלק בין תולה בדעתו ובין תולה בדעת אחרים והיא דהכא ודמרובה הוי תולה בדעת אחרים והתם אית ליה בריה אבל תולה בדעת עצמו לית ליה בריה והכי פירושו התם ניחא למתני׳ דקתני דאית ליה לרבי יהודה בריה אפי׳ תולה בדעת עצמו מקמי אין והיא דהלוקח והא דפריך אההיא דאין מ״ש לבאן ולבאן דאין בריה כו׳ לא לרב פריך דלדידיה דמחלק בין תולה בדעת עצמו לתולה בדעת אחרים אתי שפיר אלא למי שאינו מחלק פריך ורבי יוחנן נמי דמשני וכבר בא חכם אינו מחלק דלדידיה ודאי ניחא לדאין מקמי כל הנהו ומיהו קשה דבסוף ביצה (דף לז:) גבי שנים שלקחו חבית ובהמה בשותפות מדקדק דרבי יוחנן לית ליה בריה מדמפרש מילתא דאין והא על כרחך ניחא לדאין כדפירשנו וי״ל דהוה מצי לשנויי הכי אלא דניחא ליה למימר לעולם לא תיפוך אי נמי נהי דלרבי יוחנן ניחא לדאין דאמר לר׳ יהודה אין בריה מ״מ מוכח שפיר דר׳ יוחנן לית ליה בריה מדמשני לה אבל קשה דאפילו בתולה בדעת אחרים שמעי׳ לר׳ יהודה דלית ליה בריה דתנן בשקלים (דף ט:) ומייתי לה בפרק הוליאו לו (יומא דף נה.) דקאמר רבי יהודה לא היו שופרות לקיני חובה מפני התערובות ומפרש התם טעמא משום חטאת שמתו בעליה ומשום דלית ליה בריה כדמוכח ההיא דאין והשתא הא לרב בתולה בדעת אחרים אית ליה בריה לרבי יהודה ולר׳ יוחנן ניחא לדאין ואפי׳ בתולה בדעת עצמו יש לו בריה:

בין

ומיחל ושותה מיד דברי ר״מ רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון אאוסרין תולה בדעת אחרים אית ליה בריה ב)דתנן מה היא באותן הימים ר׳ יהודה אומר הרי היא כאשת איש לכל דבריה ולכי מיית הוי גיטא אמר ליה ג)רב משרשיא לרבא הא ר״ש דתולה בדעת עצמו לית ליה בריה ותולה בדעת אחרים אית ליה בריה תולה בדעת עצמו לית ליה בריה הא דאמרן תולה בדעת אחרים אית ליה בריה ד)דתניא הריני בועליך על מנת שירצה אבא אע״פ שלא רצה האב מקודשת ר׳ שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון ה)רצה האב מקודשת לא

ומיחל. מעשר שני מחלל בדיבורא בעלמא על מעות שיש לו בבית דמה שאפשר לו לתקן לגמרי יתקן: **ושותה מיד.** דמאחר שקרא שם יצא לו מידי טבל וכשהוא מוציא יין לשתייתו הוא הנברר לחולין ולכשיהיו לו כלים ויוציא מן הנול לתרומה הוא הנברר לתרומה ויש בריה: **ורבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון אוסרין.** דלית להו בריה בתולה בדעת עצמו שהוא עצמו מוציא את היין: **מה היא באותן הימים.** לקמן במי שאחזו (עג.) זה גיטך מעכשיו אם מתי מחולי זה הרי זה גט אם מת מאותו חולי מה היא כל ימי החולי: **כאשת איש.** אם כהן הוא אוכלת בתרומה ואם זינתה בחנק: **ולכי מיית הוי גיטא.** דקתני ריש״א הרי זה גט ואיירי ר׳ יהודה במה היא באותן הימים אלמא לא פליג בריש״א ולא אמרינן גט לאחר מיתה הוא כיון דאמר מעכשיו. ואע״ג דכשנתן הגט הוה מספקא ליה אם יחיה אם ימות ותלה התנאי בדעת מי שמותו ומייו תלויים בידו וכשמת אמרינן הוכרר הדבר דמשעת נתינה היה ראוי למות מחולי זה וה״ל גט מההיא שעתא שע״מ כן מסרו. ואין זה כשאר תנאים שאדם מתנה בגט שבידו לקיימם ודעתו לקיימם כשמתנה עליהם ולכשנתקיים התנאי הוי גט למפרע דהתם לאו טעמא משום בריה הוא אבל הכא דאין בידו ובשעת התנאי הוא ספק והתנאי מתקיים מאליו אי לאו משום בריה לא הוי גט מחיים: **הא דאמרן.** בהלוקח יין: **הריני בועליך.** נשם קידושין דאשה נקנית בביאה: **אף על פי שלא רצה האב מקודשת.** דאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות וגמר בלבו לקידושין גמורים ואפי׳ לא ירצה אביו: לא

ומיחל. מעשר שני מחלל בדיבורא בעלמא על מעות שיש לו בבית דמה שאפשר לו לתקן לגמרי יתקן: **ושותה מיד.** דמאחר שקרא שם יצא לו מידי טבל וכשהוא מוציא יין לשתייתו הוא הנברר לחולין ולכשיהיו לו כלים ויוציא מן הנול לתרומה הוא הנברר לתרומה ויש בריה: **ורבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון אוסרין.** דלית להו בריה בתולה בדעת עצמו שהוא עצמו מוציא את היין: **מה היא באותן הימים.** לקמן במי שאחזו (עג.) זה גיטך מעכשיו אם מתי מחולי זה הרי זה גט אם מת מאותו חולי מה היא כל ימי החולי: **כאשת איש.** אם כהן הוא אוכלת בתרומה ואם זינתה בחנק: **ולכי מיית הוי גיטא.** דקתני ריש״א הרי זה גט ואיירי ר׳ יהודה במה היא באותן הימים אלמא לא פליג בריש״א ולא אמרינן גט לאחר מיתה הוא כיון דאמר מעכשיו. ואע״ג דכשנתן הגט הוה מספקא ליה אם יחיה אם ימות ותלה התנאי בדעת מי שמותו ומייו תלויים בידו וכשמת אמרינן הוכרר הדבר דמשעת נתינה היה ראוי למות מחולי זה וה״ל גט מההיא שעתא שע״מ כן מסרו. ואין זה כשאר תנאים שאדם מתנה בגט שבידו לקיימם ודעתו לקיימם כשמתנה עליהם ולכשנתקיים התנאי הוי גט למפרע דהתם לאו טעמא משום בריה הוא אבל הכא דאין בידו ובשעת התנאי הוא ספק והתנאי מתקיים מאליו אי לאו משום בריה לא הוי גט מחיים: **הא דאמרן.** בהלוקח יין: **הריני בועליך.** נשם קידושין דאשה נקנית בביאה: **אף על פי שלא רצה האב מקודשת.** דאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות וגמר בלבו לקידושין גמורים ואפי׳ לא ירצה אביו: לא

מסורת הש״ס

ב) לקמן עג., ג) רבינא בל״ל מ״ד, ד) כתובות עג.,. ד) [מהרש״ל מוחק זה ול״ל ועדיין לא קידם], ה) [ל״ל אם לא מתי לא יהא גט ואם מתי יהא גט ולכי מי׳], ו) בפסוק במקום: **ותחתיו** כתוב ותחת ידו,

גליון הש״ם

תוס׳ ד״ה מה היא כאותן הימים וכו׳ היינו שיחול הגט שעה א׳. עי׳ בקדושין דף סד ע״ב תד״ה רבי סבר:

מוסף רש״י

ומיחל. מעשר שני שהוא יכול לתקן מיד בלא הפרשה לאחר שקרא עליו שם יתחלנו בכל מקום שהוא על המעות (ערובין לז.) מוציא מעשר שני לחולין על מעות שיש לו בבית, דמה שיש לו פנאי לתקן יתקן דהא בתחילה בעלמא קאי (ב״ק סט:) הואיל ויכול לתקנו בתחילה בעלמא ולומר הרי הוא מחולל על מעות שיש לי בתוך הבית לא התירו לו תכשיש לשמותו ולמנוך על הבריה, אבל בתרומה ואחר מעשרות שמרינן אבריה ולאחר השבת כשיפרישם אמרינן שוכרר הדבר שזו היא התרומה וחה לא שהה אלא חולין (חוליו יד.), ושותה מיד. ויאכלה ממנו לאלתר אלא שאחר שיוציא בכלי שישר התרומה והמעשרות (מעילה כב.) וכשיהיו לו כלים יפרים בם התרומה והמעשר (יומא נו.) ואמרינן הוכרר הדבר שזהו תרומה (ערובין לז.). ר׳ יהודה כו׳ אוסרין. עד שיפרש ממש, דקסבר אין בריה ואכל טם וכום יש לומר שהוא תרומה ומעשר (מעילה כב.). **כאשת איש לכל דבריה.** והבא עליה במזיד בחנק ובשוגג בחטאת, ואע״ג דמת מאותו חולי, לפי שלא גירשה אלא תמוך למיתה (לקמן עג.).

יב א מיי׳ פ״ו מהלכות מעשר הלי׳ ה סמג עשין קלה:

יג ב מיי׳ פ״ו מהלכות איסורי הלכה ה סמג עשין מח עוש״ע אה״ע סימן לח סעיף ח:

לא רצה האב אינה מקודשת אמר ליה בין לר' יהודה בין לר"ש לא שנא תולה בדעת עצמו ולא שנא תולה בדעת אחרים אית להו ברירה והתם כדקתני טעמא [6]אמרו לו לר"מ אי אתה מודה שמא יבקע הנוד ונמצא זה שותה טבלים למפרע אמר להם לכשיבקע:

מתני' [7]הכותב טופסי גיטין צריך שיניח מקום האיש ומקום האשה ומקום הזמן שטרי מלוה צריך שיניח מקום המלוה מקום הלוה מקום המעות מקום [8]הזמן שטרי מקח צריך שיניח מקום הלוקח ומקום המוכר מקום המעות מקום השדה ומקום הזמן מפני התקנה ר' יהודה פוסל בכולן ר' אלעזר [9]מכשיר בכולן חוץ מגיטי נשים שנאמר [10]וכתב לה [11]לשמה: **גמ'** אמר רב יהודה אמר שמואל [12]דצריך שיניח אף מקום הרי את מותרת לכל אדם ור' אלעזר היא [13]דאמר עדי מסירה כרתי ובעינן כתיבה לשמה וצריכא דאי אשמעינן הך קמייתא בההיא הוא דאיכא לאוקמה כר"א דקתני אין כותבין וקתני כתבו אבל סיפא דקתני שאין קיום הגט אלא בחותמיו אימא [14]ר"מ היא דאמר עדי חתימה כרתי ואי אשמעי' בההיא ההיא גמי איכא לאוקמה כר"א אבל הא אימא מדסיפא ר"א הוי רישא לאו ר"א צריכא: מפני התקנה: מאי תקנה אמר ר' יונתן מפני תקנת סופר ור"א היא דאמר עדי מסירה כרתי ובדין הוא דאפי' טופס נמי לא לכתוב [15]ומשום תקנת סופרים שרו רבנן ר' יהודה פוסל בכולן גזר טופס אטו תורף גזר שטרות אטו גיטין ור"א מכשיר בכולן חוץ מגיטי נשים טופס אטו תורף גזר שטרות אטו גיטין לא גזר: שנאמר וכתב לה: והא כי כתיב לה אתורף הוא דכתיב אלא אימא משום שנאמר וכתב לה לשמה

קשיא

לא רצה האב אינה מקודשת. דלא בעל אלא על תנאי ולא נתקיים וכי רצה מיהא מקודשת ואע"ג דמשעת בעילה ספק רוצה ספק אינו רוצה אמרינן הוברר דמשעת בעילה הוו קידושין: **טבלים למפרע.** שהרי לא הוברר התרומה מעולם: **לכשיבקע.** כשיבא לידי כך ודאי טבלים שתה אבל אין לאוסר לכך דלא שכיח ליבקע:

מתני' הכותב טופסי גיטין. שסופר הוא ונוטל שכר וכותב שיהו מזומנין לו פעמים שאדם בא לשוכרו והוא טרוד בשטרות אחרים: **צריך שיניח מקום האיש וכו'.** שאם רוצה תגר ביניהם לא יאמר הריני כותב כל הגט וכגמרא[6] מפרש טעמא: **צריך שיניח מקום כו'.** ואם שמע שהיה אחד רודף אחר חבירו להלוותו מנה לא יאמר הריני כותב מיד ואניח מקום הזמן לבדו שלא יהא שטר מוקדם אלא צריך שיניח מקום הלוה והמלוה והמעות אע"ג דליכא למיחש למידי גזירה שטרות אטו גיטין: **מפני התקנה.** בגמ' מפרש אהיכא קאי: **פוסל בכולן.** ואפילו הניח מקומות הללו וטעמא מפרש בגמ': **ר' אלעזר מכשיר בכולן.** ובלבד שיניח מקומות הללו: **חוץ מגיטי נשים.** דגזרינן בהן טופס אטו תורף: **שנאמר וכתב לה.** בגמרא פריך הא אתורף הוא דכתיב: **גמ' אף מקום הרי את מותרת.** שגם זה עיקרו של גט: **עדי מסירה כרתי.** הלכך וכתב לה לאו אחתימה קאי דחתימת עדים אינה אלא מדברי סופרים מפני תיקון העולם וכי כתיב וכתב לה משמע לעיקר כריתות קאי דהיינו כל הני דאמרן: **וצריכא.** לשמואל לאוקמי להני תלת סתמי כר"א ולמימרא בכולהו והוא ששייר מקום התורף אין כותבין על המחובר (לעיל דף כא:) והכל כשרין לכתוב (לעיל כב:) והכותב טופסי גיטין כולהו אוקמינהו שמואל כר"א: **דקתני אין כותבין.** והדר תנא כתבו על המחובר כשר ומדקשיא ריש לסיפא אוקימנא דהכי קאמר אין כותבין טופס שמא יכתוב תורף כו': **אבל סיפא.** הכל כשרין לכתוב דקתני שאין קיום הגט אלא בחותמיו: **אימא ר' מאיר היא.** ואינו צריך לשייר מקום התורף ואשמעינן שמואל דצריך ורבי אלעזר היא. וסיפא דקתני שאין קיום הגט אלא בחותמיו לאו לאכשורי תורף דמרש שוטה וקטן דשלא לשמה קאי אלא אמיצעתא קאי האשה כותבת את גיטה לשמה והאיש שובר שאין קיום הגט אלא בחתימתו. והא דנקט חותמיו משום דרוב עדי מסירה הם החתומים בו[6] ורוב גיטין חתומים הם אפי' לר"א מפני תיקון העולם: **איכא לאוקמא כר' אלעזר.** ולא קשיא מידי כדפרישית: **אבל הא מדסיפא.** פליג ר' אלעזר אריש דקתני רבי אלעזר מכשיר בכולן חוץ מגיטי נשים וריש מכשיר אף בגיטי נשים: **אימא ריש לאו רבי אלעזר היא.** וא"ל לשייר מקום הרי את מותרת אלא מקום השמות לבדן משום קטטה כדלקמן[7]: **קמ"ל.** שמואל דריש נמי כר"א ותרי תנאי ואליבא דר' אלעזר כדלקמיה: **מפני תקנת סופר.** התירו לכתוב טופס שלא לשמה: **ור"א היא.** הא דקתני מפני התקנה התירו לכתוב טופס הא לאו הכי הוה אסיר רבי אלעזר היא דבעי לשמה בכתיבה מדאורייתא: **לא לכתוב.** דלמא אתי למכתב תורף אלא משום תקנת סופר שיהו מזומנין לו שכו ליה ובלבד שישייר תורף לכתוב לשמה ותורף דשאר שטרות נמי גזר משום תורף דגיטין: **ורבי יהודה כו'.** וגזר שטרות אפי' טופס אטו גיטין: **שטרות אטו גיטין.** בטופס לא גזר דגזירה לגזירה היא: **והא כי כתיב לה אתורף כתיב.** דבקרא כריתות כתיב[7] דהיינו תורף והיכי יליף ר"א מיניה למיסר טופס: **אלא.** לא תימא שנאמר דמשמע מיניה יליף אלא משום כלומר משום שנאמר בתורף וכתב לה לשמה גזרינן טופס אטו תורף דאורייתא:

קשיא

בין לרבי יהודה בין לר"ש **לא שנא** וכו'. ורב יוסף דמסיק בפ' בכל מערבין (עירובין דף לז:) דלר"ש ליתא ליה ברירה גבי הרייני מערב לשבתות של כל השנה כולה רליתי אלך רליתי לא אלך דמסיק רב יוסף איפוך ולר"ש רלה מבעוד יום עירובו עירוב כו' רב יוסף יחלוק בין בתולה בדעת עצמו לתולה בדעת אחרים:

התם בדקתני טעמא כו'. בפרק בכל מערבין (עירובין דף לז:) מפרש רבא טעמא משום דבעינן דאמרים שאיריה ניכרין ומדאמר דהתם גרים רבה מדאמרי אביי בתריה ועוד דהתם נמי מסיק טעמא כי הכא: **רבי אלעזר מכשיר בבולן.** פירש בקונטרס ובלבד שיניח מקומות הללו וקשה לר"י דבגמרא פסיק רב כר' אלעזר וקאמר אפי' בשטרות והאמר רב פפי כו' אלמא ממזי כשיקרא ה"ג ממזי כשיקרא ואי לא מכשיר ר"א אלא בטופס דשטרות מה ממזי כשיקרא איכא מאחר שהניח מקום המלוה והלוה והמעות ועוד משמע דלא פריך מדרב פפי אלא משום דפסיק כר' אלעזר אבל אי הוה סבר כרבנן הוה ניחא ליה ואי אייך בטופס ממזי כשיקרא אפי' סבר כרבנן תקשי לרב פפי וגלאה לר"י דר"א מכשיר בשטרות אפי' תורף והשתא מיחזי כשיקרא שכותב פלוני לוה מפלוני ועדיין לא לוה חוץ מגיטי נשים דפסיל אפילו טופס מדקתני משום שנאמר וכתב לה משמע דפסיל בגיטי נשים טפי מת"ק וא"ת ומנא ליה לגמרא דר"א מכשיר בשטרות אפי' תורף דפריך מדרב פפי דלמא בטופס דשטרות דווקא מכשיר וי"ל דאם איתא דלא מכשיר אלא בטופס היה לו לקבוע דברי ר"א אחר ת"ק והיה לו לקבוע ולשנות ר' אלעזר פוסל בגיטי נשים ור' יהודה פוסל בכולן וגם היה ראוי לשנות בסדר זה שכל אחד מחמיר משלפניו אבל אי רבי אלעזר אתא לאכשורי בשטרות אפי' תורף ניחא דתנא דברי רבי יהודה קודם משום דקאי את"ק דאיירי בטופס ור"א בשטרות מכשיר טפי מתנא קמא

ובגיטין פסיל טפי: **חוץ** מגיטי נשים. ואין לומר בשאחרוני עבדיה נמי פסיל דאם כן בפ"ק (לעיל ט.) גבי שלשה דברים ששוו גיטי נשים לשאחרוני עבדיה ליתני וכדברי ר"א בארבע דקתני וכדברי ר"מ בארבע: **וצריך** שיניח מקום הרי את מותרת לכל אדם. בכל דוכתי משמע שכותבין לשון זה בגט ובפ' בתרא (לקמן פה.) נמי תניא גופו של גט הרי את מותרת לכל אדם והנהיג ר"ת לכתוב לשון זה בגט אבל בטופסי גיטין לא היה כתוב ומ"מ אין להוציא לעז על גיטין הראשונים שהרי מאריכין לכתוב כמה לשונות בגט דהשיב כמו הרי את מותרת לכל אדם: **אבל סיפא** דקתני שאין קיום הגט אלא בחותמיו אימא ר"מ היא. תימה דבסוף פרק שני (לעיל דף כג.) מוקי לה ר' זריקא א"ר יוחנן כר"מ ופריך עלה מהכיא דמחובר דאמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן ר"א היא ודחק לשנויי אמוראי מינהו אליבא דר' יוחנן ומאי קושיא הא משמע הכא דאע"ג דמוקמינן ההיא דמחובר כר"א מ"מ מוקמינן שפיר ההיא דהכל כשרים כר"מ ואור"י דאע"פ שעושה צריכותא בזה מ"מ מיסתבר דאתיא כחד תנא אבל הך דפירקין ודאי ר' יוחנן מוקי לה כר"מ משום טעמא דמסיק דמדסיפא ר"א ריש לאו ר"א דמטעם זה קאמר ר"י בפרק ד' אחין (יבמות דף מז:) אחיות איני יודע מי שנאן ועוד דבתרתי קמייתא דמתניין בחדא פירקא איכא קפידא טפי לאוקמינהו כחד תנא:

מפני התקנה מאי מפני התקנה. מקום הזמן דתנא בריש דקבע אליבא דמאן דמוקי לה כר"א דאין פירושו כמו למאן דמוקי לה כר"מ:

מסורת הש"ס

ו) [עירובין לז: וש"נ], ז) זבחים ג. ע"ש, ג) [לעיל כ. וש"נ], ד) [זבחים ג.], ה) [לעיל ט: וש"נ], ו) [לעיל כא: וש"נ], ז) [ע"כז], ח) וכוי גיטין מתומים הם הוא סוף דיבור ואח"כ מתחיל הדיבור הלי נמי איכא לאוקמי אפי' לר"א. רש"ל, ט) [ע"כז], י) [דברים כד].

תורה אור השלם

1. כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבְעָלָהּ וְהָיָה אִם לֹא תִמְצָא חֵן בְּעֵינָיו כִּי מָצָא בָהּ עֶרְוַת דָּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ:

דברים כד א

מוסף רש"י

שמא יבקע הנוד. קופס שיפרים ממנו (ערובין לז:) והוכרר שלא היה עמהן לגת לידי הפרשה ושתה טבלים למפרע (חולין יד:) דבשלמא כי מפרים לה לאחר זמן איכא למימר הך דמעטא השתא לאלקן כהן יש ברירה דמעיקרא נתון הגוד ומי דיליה הוא משעת קריאת שם ומולין שתה, אבל כי בקע הגוד ולא איכרר לה תרומה מיהא מאי יש ברירה איכא למימר, הא אפילו לנסוף נאו לכלל תרומה אתאי (ערובין לז:). לכשיבקע. נגון בדבר, כלומר דלא מיישין לה (סוכה כד. וכעי"ז חולין יד:) נעיין בדבר לאוקמו כלומר דלא מיישינן להני, דלא שכיח, ולא נעי מקר ליה לשומר (ערובין לז: וכעי"ז יומא נו:). הכותב טופסי גיטין. שיהו מזומנין לו, טופס לשון טופוס, מולי"ל בלע"ז (זבחים ג.). אף מקום הרי את מותרת לכל אדם. דוה עיקר גופו (שם).

עין משפט נר מצוה

יד א מיי' פ"ג מהל' גירושין הלכה ז סמג עשין נ:

ב [טוש"ע חו"מ סי' מג סעיף ג ומימן מד סעי' ה]:

מז ג מיי' שם טוש"ע מ"מ סימן מח סעיף ג:

מז ד ה מיי' פ"ג מהל' גירושין הלכה ז סמג שם:

תוספות רי"ד

מתני' הכותב תופסי גיטין צריך שיניח מקום האיש ומקום האשה ומקום הזמן שטרי מלוה צריך שיניח מקום המלוה ומקום הלוה ומקום הזמן ומקום המעות שטרי מקח צריך שיניח מקום הלוקח ומקום המוכר ומקום המעות ומקום השדה ומקום הזמן מפני התקנה ר' יהודה פוסל בכולן ור' אלעזר מכשיר בכולן חוץ מגיטי נשים שנאמר וכתב לה לשמה פי' אבל שם העיר כותב ולא יעשיל אותו הגט אלא לבני אותה העיר ולבנות אותה העיר וכן נמי בשטרי הלוואה ובשטרי מקח וממכר וסחמא דמילתא אין הסופר מזמין תופסין אלא לבני עירו ואינו משיס אל לבו שמא יבא לידו מעיר אחרת: אמר רב יהודה אמר שמואל וצריך שיניח אף מקום הרי את מותרת לכל אדם ור"א הוא דאמר עדי מסירה כרתי ובעינא כתיבה לשמה: מאי מפני התקנה מפני תקון סופרים ובדין הוא דאפילו תופס נמי לא לכתוב ומשום תקון סופר שרו ליה רבנן ור' יהודה פוסל בכולן גזר תופס אטו תורף וגזר שטרות אטו גיטין ור"א מכשיר בכולן חוץ מגיטי נשים תופס אטו תורף גזר שאר שטרות אטו גיטין לא גזר

ז) תופס אטו תורף:

ז) נראה מה דכתבו קונטר מעמא דר"י דבתורף גם בשטרות גזר אטו גיטין ועי' בתוס' ד"ה ר"א